

NWANGWII PUO EZE YA ATAGBUO ONYE ZURU YA

Ọtutu mgbe n'ebe nile a na-ekwu na a zuchaa nwangwii ya nweta aka ojuju ya echefuo onye zuru ya. Ma egwuregwu a na-egosij na imegbu nwangwii site n'ikwu na nwangwii puo eze ya atagbuo onye zuru ya adighi mma.

Egwuregwu a na-egosikwanu na iwa na mmadu nile abughi otu. O ka mma imezi nwangwii karia imezi nwata n'ihu nne ya ma chie ya mmiri e ji kwọ aka mgbe nne ya anoghi ya.

MAZI B. I. N. OSUAGWU

MAKA ONYE DERE EGWUREGWU A

A muru Mazi Betram Iwunwa Nkemgemedi Osuagwu n'Eziome Mbieri nke no nso Owerri. O jere akwukwo na Central School Egbu, Central School Orogwe na Central School Mbieri, St. Augustine's Grammar School, Nkwerre, St. John's College, Diobu, Port-Harcourt na University of Nigeria, Nsukka. O putara n'afọ 1965.

Mazi Osuagwu bidoro Ngalamba mbu zuru ezu na Nigeria nile bu ebe a na-amu Asusu na Omenala Igbo n'ulo akwukwo di elu nke no n'Alvan Ikoku College of Education, Owerri (1974). O na-akuzikwa ebe ahụ.

Mazi Osuagwu bu Odeko akwukwo ego nke otu Iwenite Asusu na Omenala Igbo nke Nigeria.

Mazi Osuagwu ahula maka idezi otutu akwukwo mbiputa di iche iche tinyere:

MBIERI CHRONICLE (1965), EGBU STAR (1966) IGBO GA-ADI (1975-77) Akwukwo ya ndj ozo bu Ogugu Igbo 3-6 nke ya na S. Ahamba na Profeso Nwoga dere.

NWA NGWII PUO EZE

NKE SI N'AKA

BERTRAM I. N. OSUAGWU

UNIVERSITY PUBLISHING COMPANY.

Frances W. Pritchett
Received from Bertram Okolo
April 29, 1989

#4.50

NWA NGWII PUO EZE

LIBRARY DONATED BY
UNIVERSITY PRESS & BOOKS
UNIVERSITY PUBLISHING CO.
11 CENTRAL SCHOOL ROAD
ONITSHA.

NKE SI N'AKA

BERTRAM I. N. OSUAGWU

DEPT. OF IGBO LANG. & CULTURE
ALVAN IKOKU COLLEGE OF EDUCATION,
OWERRI, IMO STATE.

© BERTRAM I. N. OSUAGWU
1977

UNIVERSITY PUBLISHING COMPANY

EKELE

Ana m ekele nwanne m nwoke M
Ahamefula Osuagwu onye nke deburu e
n'uzo o di ntakiri.

Ana m ekelekwā nwunye m Mrs. Non
onye nke so gugharjala m ya na Miss Chi
onye kuru ya n'igwe.

Ana m ekelekwu onye o bula nke ga-agu

Ejikwa m aka na onye nwere ihe o ga-ek
aghaghj itinye ezigbo uche ya maka odinhi
nke a na ndj ozu.

B.I.N. Osuagwu

1ST EDITION, 1977

2ND EDITION 1978

UNIVERSITY PUBLISHING CO.

Printed by

Varsity Industrial Press Onitsha

NWA NGWII PUO EZE YA ATAGBUO ONYE
ZURU YA

NDI NO N'EGWUREGWU A

1. Uwandu — Onye mmalite egwu
2. Chukwukadibja)
3. Nwanyikadiya)
4. Chukwuma)
5. Amadi) Umụ Nwokoro

6. Ugochi — Nwunye Chukwuma
7. Ulumma — Nwunye Amadi
8. Onye ngafe
9. Agadi Nwanyị
10. Adaego — Nne ukwu Ulumma na mne ochie
Amadi
11. Oringachuruoku — Onye isi mmebi, onye ara no
n'obodo
12. Aririatura Nwigbe — Nwa akwukwo
Uwadijgwu ha.
13. Uwadijgwu — Nwa Chukwuma mesiri buru
nwangwii
14. Holyoak — Onye nkuzi Uwadijgwu
15. Taagboo Okeke — Onye isi ndi nkuzi ebe
Uwadijgwu kuziri nkuzi.
16. Chike na Uwaoma — Ndi enyi Uwadijgwu
17. Nwa akwukwo onye isi klasị.
18. Nwako na Ozioma — Umụ Amadi na Ulumma
19. Obiagefi — Nwunye Uwadijgwu
20. Umụ nwanyi
21. Umụ nna Amadi, Akubueze, Uwakwe Akunne na
ndi ozo
22. Otu olu.

NYMAGWII PUO EZE

Faint, illegible text in the left column, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

NWA NGWII PUO EZE

Nwangwii puo eze ya atagbuo onye zuru ya. Nke a bu akuko maka otu nwatakiri nke nne na nna ya nwuru mgbe o di ntakiri jma ndi ha bu. Nne na nna ya nwere nnukwu nkwadobe maka ndu na ozuzu nwatakiri a. Nna ya nwere otu nwanne nwoke nke o tukwasiri obi. O nwere nchekwube na ihe nke o metaghi nke oma n'ebe nwa ya no na nwanne ya nwoke a nke nwere ego nke ukwu ga-emere ya nwa ya nwoke, aha ya bu UWADIEGWU ODINKEMERE NWOKORO. Ihe meziri ka nwata a a muru n'uzo kwu chim n'ebe ego di na uwa ga-arazi ya ahu.

Otu ihe di mwute bu na Uwadiegwu bu otu mkpuru nkwa osa kpu n'onu. Mgbé nne ya di ime nke abuo ka nna ya kwó ya n'ugbo ala ohuu oma ha wee na-alota n'ulo ogwu wee nwee nsogbu n'ubochi ahu. Ihu elu igwe gbakpuru agbakpu n'ututu ahu, mmadu enweghi ike ihu uzo nke oma. Okporo uzo na-amj amj nke mere ka ugbo ala ahu kpo ihu na nnukwu ugbo ala ozo kwu akwu wee mebie nke na-enweghi mmekwata. Nwoke ahu nwuru kwampim ebe ahu ma nwanyi ya nwuru mgbe oge nta gasiri e bugara ya n'ulo ogwu.

Uwadiegwu wee bido rawa ngwii site na mgbe o di afo ano. Nwanne nna ya aha ya bu Amadi Nwokoro alubeghi nwanyi ma o malitere mee ngwa luo nwanyi. Aha nwunye ya bu Ulumma. Nwanyi a amaghi akwukwo. A zukwaghi ya nke oma. O wee hu aku a di n'ezi na ulo ahu obi wee di ya ka a kubara akpa nnu. O bidoro mgbe ahu n'eleghi anya n'azu wee kpowa aku

dị n'ezị na ulọ ahụ oku. Ma nke a mere ka o di ka o bu ya na-alu di ya n'ezị na ulọ ahụ.

Nwa ngwii a wee buru nwa na-adighi onye na-eleta ya anya. Ulumma adighi emezi ya. Di ya bu Amadi Nwokoro adighi enyonye anya ebe nwatakiri a no. Nwanta a, a naghị enyeju ya afọ nke a na-eyibe ya uwe di mma. Kama imezi ya ihe o na-anata bu ihe nwanyi a na-aku ya. A naghị ekwe Uwadiegwu ka o soro umuaka ibe ya gwuo egwu. Ihe a na-eme bu inye ya oru kwa mgbe kwa mgbe n'agbadoghi na o bu nwatakiri. E wepu na nwanne nna ya nyere iwu na Uwadiegwu ga-esoro umuaka ibe ya aga akwukwo nne ya ukwu bu Ulumma anaghị ekwe ka ukwu ya kpaa n'ulo akwukwo. *Thw* Ihu oma kporo nwatakiri a n'ihì na chi ya nyere ya ogugu isi na echiche oma.

Mgbe o bu la Amadi na-achọ imere Uwadiegwu ihe oma, nwunye ya bu Ulumma na-asị ya chetakwa na "nwa ngwii puo eze ya atagbuo onye zuru ya". Okwu a na-eme ka nwoke ahụ kwusi ihe o chorọ imere Uwadiegwu. Ulumma wee muo umu ato ndi nwoke abuo na otu nwanyi. O bu Uwadiegwu kuchara ha. Ya kuchaa nke a ya amalite kuwe nke ozo. Nwa nke ikpe-azu bu nwoke wee nwuo site n'akpachapughi anya nke enyi Uwadiegwu. Ugbu a ire Ulumma wee di nko karja. O si na ihe ya na-ekwu emeela. O bu eziokwu na o bughị Uwadiegwu mere ihe nwata ahụ ji nwuo ma Ulumma boro ya ihe nile. Nwata a enwekwaghị ihe o ga-ekwu. Ihe wee dirj Uwadiegwu njo n'ulo mana ihe na-azo ya bu na o bu agu n'ebe akwukwo ya di. Ego di iji azu Uwadiegwu na koleji mana nwanne nna ya bu

Nwokoro achoghi iziga ya n'ihì na nwunye
"Uburu nwatakiri a di egwu; o mara ihe kar
o buru na e ziga ya koleji akwukwo ya ga-ag
O gaghị enyekwa anyi nsopuru, n'ihì ya
ma a chotara ya oru n'ebe ozo".

E weere Uwadiegwu di ka onye nkuzi
akpo Nguru. E mesiri cho Uwadiegwu
n'ihì esemokwu ya na onye isi ha. Mgbe o
anya Uwadiegwu wee zupu wee gaa ala
o no wee muta nnukwu akwukwo wee bur
maara anya ihe gbasara oru igwenke ukwu
iri wee lota ulo n'atughi anya nke onye o t
onye siri ya nnoo. N'oge a nile Uwa
anoghi n'ulo nne ya ukwu bu Ulumma no
mere na o suru aku di n'ezì na ulo ahù n'
na nramahu nke uko ego na ihe oriri mgb
Odinkemere Nwokoro lotara. Mmuta en
egwu o mara oke ihe, nwee nnukwu a
Ugbu a umu nwanne nna ya ahughi turu ra
udiri ahù ha jokwara njo. Umuaka a agu
karja akwukwo nke isii.

O dighi uzu e mere maka nlota
Uwadiegwu n'onwe ya ejighi ego o bu la
o ji ese foto na redio ya na umu obere ihe
enyi ya wee deere ya akwukwo ka o bia we
E nyere ya oru n'ebe a na-egwu igwe di
oge n'eteghi anya ego ya buru ibu. O
ikwuru n'onwe ya. Uwadiegwu echefughi
ghikwa nwanne nna ya na ezi na ulo ya. ug
ebidolari na-ekwu na-agwa ndi ya si,

kwuru maka Uwadiegwu? Nke a gosiri gi n'ezie na nwa ngwii puo eze, ya atagbuo onye zuru ya". Ugbu a ndi ufodu ekwenyewere ihe a o na-ekwu kemgbe. Ha na-asi na obi kporo Uwadiegwu Odinkemere nku na o naghị enyere mmadu aka na o naghị echeta ihe e meere ya. Mana Uwadiegwu na-eche ihe o ga-emere ezi na ulo o si na ya puta. O choro ilota ulo na ntumadi. Nke a ka o choro ime n'uzo di ukwu. O dere akwukwo zigara nwanne nna ya si ha na ya choro ibia ka ha tiiri ya aka na mkpa o nwere. Leta nke a wutere Ulumma, o gwa di ya si ya zighachiri ya leta ahụ, di ka a gubeghi ya agu. O kwuru n'obi ya si na o buru na o lota na a ga-agwa ndi ulo ha ka ha doo ya aka na nti ka o bu uzo kwuo ugwo e ji zuo ya n'akwukwo nta, e mesia ka o kwapuru ha n'ulo. Ihe a nile wutere Amadi ma o dighi ihe o mere. E kpere Uwadiegwu Odinkemere ikpe azu wee ma ya ikpe na a ga-achu ya ma o lota.

Ubochi ahụ wee bja, Uwadiegwu wee bulie ugbo ala ohu ya na ngwongwo nile na ihe nkesi na onyinye o ga-enye nwanyi nwanne nna ya na umu ya wee lota. Ihe nile a kuchiri nwoke na nwanyi onu.

O wee makuo nwanne nna ya n'obi utu. O wee kpo oriri nke bu ewu na okuku ribe. O no ebe ahụ wee maa okwa uzo a ga-esi zuo umu nwanne ya wee gwakwuo ha ka a ga-esi aru ulo elu n'ulo ha.

O kesara ego o ji lota, o ruru nwoke na nwanyi wee gosi ha na ihe ha na-ekwu bu na "nwa ngwii puo eze, ya atagbuo onye zuru ya" abuchaghi eziokwu oge nile.

Nkebi 1

Emume 1

MMALITE OKWU

Uwandu:

Onye o bua were uwa otu o si hu ya. Uwa adighi ka e si lo ya. A gbakwuru ndu, o di ka a gaghị anwu anwu. Nwata a kwọ n'azu amaghị na uzo di anya. Agadi nwanyi ji aka ekpe tufuo nkirika nkata di n'ulo ya, ubochi onwu ya e ji aka nri webata nkata ahụ. Ihe aku ilu na-ada n'onu abughị ihe o na-atu. Onye na-enweghi ebe o na-eje na-aga n'ulo nne ya ochie ugboro asaa n'ubochi. Gewe nti ka i nu akuko ukwu gbasara Uwadiegwu Odinkemere Nwokoro (Uwandu apuo).

(N'ulo nna ha ochie umu Nwokoro na-akparita uka tinyere Adanne ha bu Nwanyikadiya).

Chukwukadibia:

Tutu nna anyi anwu o gwara m agwa ma aghotaghi m ma otu.

Aghotaghi m uru akwukwo bara. Agaghị m anokwa n'isi ozo. Leenu o bu ndi otu m nosi n'okwa di iche iche, mu anoro ebe a na-ahusi anya.

E mee n'elu, a kpọ Chukwukadibia, e mee n'ala, a kpọ Chukwukadibia. Ngwanu, Chukwukadibia anọrọla n'ulo ghoọ agadi, Ewo! Nwamiri efeela okuko. (O were iko anwuru ya, were anwuru tinye n'imi, maa uzere) .

Nwanyikadiya:

Mechie onu gi. Mechie onu Chukwukadibia. Olee ihe i ga-eme ugbo a i ghoro agadi? I ga-alaghachi skulu? I bu nwata? Biko lewe anya ihe ozo. A naghị eche uche ala azu. Onye na-eme otu ahụ bu onye nzuzu. I nukwala ya?

Amadi:

Chukwukadibia werekwanu Ihe uwa otu i huru ya, O kwa mu agwala gi na uwa bu ntugha ntugha. O tughara gaa ebe a, o tughara gaa ebe ozo.

A naghị amacha ya amacha, Leenu Uzokwe onye Amawom nke bubu diochi, o kwa ya na-agbazi ugbo ala ugbo a n'hi na nwa ya nwoke lotara ala Bekee? Nwanyika ekwuolanu okwu ya, a naghị agbagha ya agbagha. E lewenu ihe uwa ga-eweta

Chukwukadibia:

O di mma, ka m werenu ya otu ahụ. Mbe si na ya webasia ukwu ya na aka n'okpokoro ya, o di ka ya anwula ma a maghi na ya di n'ura

n'hi na onye nwuru anwu na-esi isi. Ya diwanu otu ahụ. Ihe uwa butere, ya were, ihe chi fotere, ya rie. Onye na nke ya.
(O maakwa uzere ozo) .

Chukwuma:

Enwere m ego nke ukwu. Enwere m ala nweekwaa otutu ulo ahia. Anyi mutara otu nwa nwoke na-atukwa anya umaka ndi ozo. Aga m abansi?

Skulu gbakwaa oku! O buru skulu, o bu nwa m Uwadi egwu ga-ejelite ya elu. Skulu m ga-eje bu izu Uwadi egwu O ga-eje ulo akwukwo nta, jee ulo akwukwo ukwu. E mesia aga m eziga ya ofe mmiri ka o muruo akwukwo ebe o kwusiri. Nti ga-aha otu a, a ga-eji ya ekpuchi ulo? O bu mmadu na adara ochi, ochi anaghi akwatu mmadu. Ehe m! Uwa m adighi njo.

Amadi:

Chukwuma o bughu ya. A naghị amasha ihe uwa ama. O di ndu, ga-eme ihe o chere.

Anyia ka anyi ji ele.

Ugochi:

Biko di m, i nulanu? Gi kaa aka, gi akaa uhie. Uwa anaghi agacha wararam. O dighi onye ma echi ma

ekwenyere m ihe nile i kwuru.
 O buru na nwa anyi amuta akwukw
 o ga-abara anyi uru, bara onwe ya,
 bara ndi obodo anyi nile uru nke
 ukwu. Ma ka anyi were ya nwayoc
 di ka nwanne gi nwoke kwuru.

Chukwuma:

Ahaa! oriaku m ama m nke ahụ ama
 kama anaghi amacha uwa ama, o bu
 nani eze amachaam ihe uwa ga-
 agbara otu si na ya yi uwe nke
 n'onwebeghi onye yi ya. Ihe m ji
 ekwu nke a bu na o buru na mu
 enweghi ike zuputa di okpara m
 nke a, nwanne m nwoke a bu Ama-
 di ga-enyere anyi aka ebe o bu
 okorobia na-enweghi ihe o ji n'aka
 ugbu a. O, bja nne, cheta na echi ka
 i ga-eje ulo ogwu di ka onye dibja
 gwara gi. O si na ya ga-ahu ndi di
 ime iche echi. I nukwala ka m na-
 echetara gi ya ugbu a? Unu bu umu
 nwanyi unu ana-echefuka ihe. Ya bu
 buru ya n'obi.

Ugochi:

O, di m, i meela. O bu ihe nduru na-
 eji aga abuo abuo. Ihe dirj nwanyi
 dirj di ya. Chiputara m ololo ato,
 hichakwaranu m akpa m, wepu-
 taram kaadi m ji ana ogwu n'ihi na
 anyi ga-ama uzo na-eje (Ha apuo)

(Mbata Chukwukadibja
 Chukwukadibja nodur
 dunye aka n'agba. Ama
 ya anya, o jughi ya afo)

Amadi:

Dede, otu a ihu gi di, o d
 O nwere onye metere gi
 ututu a ka o bu na ahụ ad

Chukwukadibja:

Bja, nwanne m nwoke,
 na-egbu m mgbu. O
 metere m n'ura; O dighi
 mu na ya na-ese. Ma
 dimkpa. Obi m di njo,
 n'abalj taa, o kweghi
 uto; o kweghi kwanu
 ahụ.

Amadi:

Kaa dede, o bu gini?
 Gwa m, gwa m ihe o bu.

Chukwukadibja:

Aroro m otu nro ojo o ta

Amadi:

Nro kwa, o gwula?

Chukwukadibja:

A sila o gwula, n'ihi na
 o di m n'obi.

Amadi:

Kooronu m ya bu nro
 I maghi na nro anaghi

I makwa na nro bu onye nzuzu?
 I nwere ike i tuuta otu akpa ego na nro.
 Mgbe i tetere n'ura, i gaghi ahukwa ya. I nwere ike igba ugbo elu gaa ala Bekee, gaa ofe mmiri; I teta n'ututu, i ka nokwa ebe i no. Nro enweghi isi; Nro enweghi odu. Arakatala m nro hu na o bu ihe efu. Onye sowe nro, ya efuo, ma biko, kporonu m ya bu nro.

Chukwukadibia: O, nro! nro nke a!
 Anom na nro wee hu nna anyi. Nwokoro nke larala mmuo mgbe ka di na nwata ka o si n'ili bilie o bjara n'ulo anyi taa, wee si ka m kporo ya Chukwuma na nwunye ya Mgbe m kporo ha, o juo ha ihe ha na-eme ha erutebeghi. Ihe a gbagwo-juru m anya. M juo ya ebe ha na-eje O si n'ebe ya bi: M si ya nnaa, ebee ka i bi? o si mu ajukwala ya; na ya si n'ulo ya bia. Mgbe m na-eme ka m juo ya ozo, ahukwaghi m ya. O fepula n'anya m. Mgbe nke a mere, Ekweliri m n'ura. Nwanne m nwoke, kemgbe ahu, ahukwu abia la m; ura apuala m n'anya; egwu Jizi m nke ukwu.

O gwula ka o foro?

AMADI!

O gwuchaala noo ihe i ji wee di otu a n'ututu a? I maghi na e kwe ekele, ihu asaa? I maghi na a na-eri ihu nwata tutu erie ihe o ji n'aka? I maghi na nro bu onye ujo?

Nro anaghi adi otu e si roo ya: I maghi na otu a i rotara nna anyi na nro na nwanne anyi nwoke, na ihe Nile ga-adi mma? I ma na nwanyi di ime, ga-amu ya amu.

I ma na ihe nwanyi Chukwuma di ugbu a bu ime omumu. E leghi anya, o ga-amu echi, o burukwanu nwoke. Otu a nro gi a bu taa lezie anya, i ga-ahukwa, i ga-eji nke a mara ire na-adi n'okwu m.

Chukwukadibia: O di mma, nwanne m nwoke, anya ka m kpa na-ele, ya rekwa n'olu gi. Onye no n'ulo ya eche mmadu, Ukwu anaghi egbu ya mgbu. Ka o diwanu, kama a.....

Amadi: Kama gini?
 Agwachaala m gi.
 O bu ihe oma anyi ka o ga-abu.

Chukwukadibia: O, Ekwela m,
 Ka o diwanu: Ma nro m, nro m,
 Anaghi abu na nkiti.
 (Nnunu ojo na-eti mgbe ihe ojo mere etie)

Ahaa! Ekwuru m'ekwu. Nro ojoo na nnunu ojoo! Nnunu a, i tie n'elu tie n'ala, etigbukwala anyi!

Onye ebughi ihe, enweghi ihe o na-akuwa. Nwanne m, ka e mesia.

(Ha apuo, oku anyuo)

(Mbata nke otu agadi nwanyi, Adaego na otu onye na-agafe agafe)

Onye Ngafe:

A si ha na nwanyi ahụ muru otu nwa nke o di ime ya ugbo a o ji jewe ulo ogwu bu ime nke abuo ya. A si na ya na di ya nwuru kwampim otu mgbe ahụ.

Agadi Nwanyi:

Ewoo! onye hurula ihe mere otu a mbu? Ugbo egbuo nwanyi di ime na nwa ya; gbuokwa di ya oo! Umụ nwanyi ibe m leenunu nke a, o bukwara ariri. Unu ahubeghi na ama umu Nwokoro echiela! Ewoo! Ihe nke a wu uchi. O wu uchi ojookwanu Ewo!

Adaego:

Ewo, ewo, ewo. Olololo! Aga m eme ahaa? Ewo! ewo! Gwa m, gwa m, gwanu moo. Aga m ala ala ka aga m ejebe ejebe? Ala agbabie-la o! Elu igwe adadola uwa, uwa m, uwa ojoo egbuola m. oo, uwa bu ihe efu, onye nosia o laba.

(Onye Ngafe wee na-ajide ya na-akasi Hapunumo, hapu m mu esoro ha laa mmuo n' uwa eme gini ozo? Chi ejila m n'ihu boq n Ewo! Ehiii!!)

Agadi nwanyi:

Ebe i beruru haa aka. O na-adighi eme eme. Echela gi ka njo, nwa m! Jide o letawa onye nke ha hapu Uwadiegwu. Nwa ewu fughi, o ga-apu ikenga. Otu nwa m, haa aka. Chi na-eny ewerekwa. Amadioha nna jikwa ofo na ugu!

Adaego:

Kengbe nne na nna si ahubeghi m ihe mere otu Iyi erielu dibia buru akpa atachaala oka nwata shis ihe n'anya. Ugwu m oo! I ofo na ugu. Ihe e kwuru n abughikwa ihe e kwuru n Uwa nke a. Anyi gba ak Uwa, i bu nke efu. Di nwanyi o hughikwa onye g Uwadiegwu nwa nna ya osimiri ejila asu muo m agwula uwa a guo ya nka. ebe m ga-eri ihe gbara Jeenu kpotara m Uwadiegwu biko jeenu o!

(Ha apuo oku anyuo)

EMUME NKE ATỌ

(n'ulo, Ulumma Ijego na-ewe iwe na ya na onye na-azu ya ka bikwa. Ulumma na-ekwuru onwe ya okwu. Ka e mepere Kotin so Ulumma no n'ulo)

Ulumma:

E mee n'elu, Ulumma, e mee n'ala, Ulumma! Ehihie, Ulumma, uchichi, Ulumma. Nani Ulumma buzi mmadu mgbe ozi putara. Nne m ukwu amabeghi na echi mu ebiri nga m. Agaghi m abukwa ohu ya ozo. Aga m ebiri n'ulo nke m. Aga m eteta ura mgbe o ji som, labakwanu mgbe o ji so m. Mu na di m Amadi ga-agba akwukwo echi, mu ahapu nwanyi a laa n'ebe di m. Ihe o soro m emee m n'ulo m, n'ulo di m. Mu fuo akwa isi ya akpo ya anya ahụ nne di. Mu sie nri ngwa ngwa, ya asi na mu bu olo oku olo mma. Mu were nwayo, ya akpo m agwo ura. O bu ozu nwa bekee, e mee n'elu, mba! e mee n'ala mbaa! Nwanyị a o foro nwantiji ohu m buuru gi n'ulo akwusi.

(Ya ekwebe ukwe) E megbukata nwa, e megburuo ya otu mgbe a echi! Ya so m ofe egwusi, mu ana-esi n'ulo di m! Ya so m ofe osikapa anọ m n'ulo di m esi ya. Otu o soro uwa ya di. Onye gba nkiti, chi ya agba. Ihe chi fotere, ya rie. Otu mgbe a echi, anọ m n'ebe di m. Alaa moo, alaa m n'ebe di m.

NWA NGWII PUO EZE

(Mbata nke Adaego Guzo Ulumma aka)

Adaego:

Nwa mgbabi chi a, anuchaa gi. Aga m ahụ ihe i Meekwa ka ozuzu m zuru g uru. Abukwala o ka mma kama tukwasi obi na onye ga-enyere gi aka nwanyi mee elu, mee ala, o ekwu. Nke a bu nkwubi Echi gi na di gi gbachaa a Gi eburu nsogbu gi puoro Ike gi agwukwala m (Ha ap

(Ulumma Ijego na Amadi Nwokoro wee gb akwukwo. Ebe ha no obi na-atọ ha uto nke wee na-ata akụ ha n'onu. Otu ofoogori a na Oringaohuruoku wee bata, ya na uwe ochie kwuo ihe masiri ya gbaa egwu wee puo) .

(N'ulo Amadi, Ulumma Ijego na Amadi N ya)

Amadi:

Uuluu! Uuluu! Ulumma!

Ulumma:

Eh, di m!

Amadi:

Biko nwunye m bja

Ulumma:

(O rere bja)
Lee m di m

- Amadi:* O lee maka mmanya ahụ, o fọdụkwara? Kedukwanu maka anu uchichi ahụ?
Weta ha ka anyi gbaa azi.
- Ullumma:* Oo, di m (O puo jee bute efere anu na otu udu mmanya) Leenu ha di m Mmanya ahụ bu oyoo. O maka.
- Amadi:* I detulari ya onu mbu?
Gbanyerenu m ka m hunu
(O detu ya onu)
O maka n'ezie. Gbanyekwara m
Gbarakwanu nke gi ma dowere m
ya n'ime ime ulo ka anyi na-anuru ya
Enyedila ya onye ozo
Onye biazie i nwere ike inye ya oji
na nwa ora mmanya nke ahụ
- Ullumma:* Otu i katara di mma
Mu onwem, o bukwa udi mmanya
ahụ na-adi m mma.
(Obuba ya n'ime ulo puta
nodukwa ala)
- Amadi:* (O kwughee efere anu ha ebido
tawa ya)
Anu a bukwa ezigbo anu
Leenu okpukpu adighi ya
(Aka wee kuo n'uzo)
(N'olu nwayoo. Buba anu a)
Onye na-aku?

Oringaohuruoku: O bu Oringa

Amadi: Anu ohia a o chotara gini ebe a;
O makwa ihe?
Mmadu ahula otu!

Ullumma: Ya akpochukwala mmadu ihu taa.
Oo kwanu na anyi agbaala azi
n'ututu a, ma ya abughi ya,
onye Oringa kporo ihu, ihe mere ya.
Ya diwanu.

Oringaohuruoku: Eviri wanawa perem perem, Eviri
wanawa peremperem.
Nwa ngwii puo eze, ya atagbuo onye
zuru ya.
Amadi, Ullumma ga-egbu gi egbu.
E mezie agadi nwanyi, ya asi na
agburu ha nwe nka.
E sizie ofe egwusi, ori wom wom
erigbuo onwe ya.
Agbogho luo di ohuu, ya na ochi
a na-eme. Ullumma awukwala
o kworo di fuhuo oku ma o bu oji
mma ekwu eje n'oba. Ullumma
ubochi esirila! pi pii, pi pii pitakwa.
Ana m eje Lokoja, Enugu,
Makurudi, Kafachan na Legos.
Pi pii, pi pii, Amadi i zuru ahia
ngwugwu n'ebe Ullumma no. Ma
jide ndu gi aka nwanyi ojoo a

egbuo gi. Ngwanu onye ekwela ibe ka ya; pere m pere m, (O puo).

Amadi:

Missisi m, achoputara m na ihe anyi na-eri otu mgbe n'ulo na-akari, akari, I marala na ego abughi mmiri. Chetakwa na a ga-azu umu-aka anyi azu. Anyi were otu a na-eri kwa ubochi, o ga-ara ahụ. Ihe uwa ka mma nwantij nwantij, kama e richaa a hughi, ka e rifo, I nula ya?

Ulumma:

Nna m ukwu ihe a j na-ekwu o bu gini? Ihe a a na-esi, o bu nani mu na-eri ha i ji wee na-aguchi m nti mgbe nile? O buru na j si m gbara onu, gi ekwuo, mu amara amara. Ndi luru di ohu ga na-erijunu afo tumadi otu a Chineke mere ebere anyi muta umu ato ahụ siri ike. Chukwu nna ekelekwara m gi. Nna m ochie aka m ka m weliiri gi o.

(Mbata Oringaohuruoku ozo)

Oringaohuruoku: Ekwela ya, nne m ukwu Nwanyị ike ukwu. Di gi kwuo saa ya. Gi na Amadi gbara akwukwo isi unu agbaa ahakaha. Onye kwuo ibe ya ekwela. Ihe a kpatara aku bu oriri oriri. Onye rie, ibe ya rie, mgbe o gwuru unu ezuru ike. Ihe nke a bu gini?

Amadi:

Oringaohuruoku, Taa puo Onye kporo gi oku? O di ibe gi i huru n'ebe a? I ga ihe i maara? Anokwala n'ebe a na-ekwuwasi onu. M gi n'ulo a ozo, agwa m gputa. Anu ohia! Ewu di gbagbuokwa gi. Taa puo e

(mbata nke Oringaohuruoku n'ezigbo elu nkwago).

Oringaohuruoku: He, he hei-Amadi, atuu kwuokwanu ezi uka. I makwa na i bu onye a udara mma, ya ku n'al n'ulo m. Ulumma, gi na d Okwu m ga-aputa n Nwoke nwanyị na-achi ukwu kwagidere ya. perem perem! (O puo).

Ulumma:

(Tugharia legide Amadi Amadi, j si na mu na-em o bu gi dobere m nwa si mu zujiwe aka? A na-nankiti? O di ka i chefu ngwii puo eze, ya atagbu ya. Ihe nwa a na-eri o ka ihe dimkpa abu na-aju m ebe ego anyi Uwadiogwu juo ya.

Amadi:

Misiisi, i si m chufuo okpara okpara nne m? I makwa na o bu aku nna ya kpatara ka e ji lubata gi n'ulo m? Biko, were nwa a bu Uwadijgwu Odinkemere di ka otu n'ime umuaka gi. I ga na-enyeju ya afo. O ga-eje-skulu jee muo akwukwo di ka ibe ya.

Ulumma:

I kwuchaala? O gwula ka o foro? I si onye kuwe umuaka ndi a ma o buru na Uwadijgwu ga-eje koleji? I hula onye nne ya na nna ya nwuru n'ala unu na-eje akwukwo? Abu m ohu gi na ya? Skulu gbaakwa oku! Ya bja jeenu. Mmadu ahula ihe. Mbe si na ya erijubeghi ma ya fodu nwa ya nwere otutu afo n'ihu.

(Mbata Uwadijgwu gbuo ikpere)

Uwadijgwu:

Biko nne m ukwu, aga m eje akwukwo jee muta otu e si e de ihe na otu esi a gu ihe di ka umuaka ibe m.

Ulumma:

Taa, nwatakiri a, mechie onu. Onye kporo gi? Olee nke mu na gi ji? I ga-eje skulu mgbe aturu puru mpi! I ga-eje skulu mgbe i kutooro umuaka m nile, i nula? Ma ugbu a, agwala m di m Amadi na i gaghi eje skulu ruo mgbe i kutooro umuaka m nile ha eruo ogo ije skulu n'onwe ha.

A na-agwa unu bu umu n'obi unu atugoro n'ihe unu. Ozuzu m na-azu gi ebe nri m, o jughi gi afo? Leenu!

(o maa osu) Ya diwanu

Uwadijgwu:

Nne m ukwu, anula m. ihe i kwuru, ma jisie ike afo. Mgbe umu gi nile i jisie ike mee ka m bido.

Ulumma:

Uwadijgwu nwa mgbe gini? Afo gbagbuokwa O zuola gi! Ya ha Puo m n'ihu!

(Uwadijgwu bilie puo)

Amadi:

Misiisi m, o zuola. Uwadijgwu ga-eje s umuaka ibe ya. Onye mbu ya fuo ya ufu, ya tuo onye ozo na o ga-ahu ufu. Mu na nwan nna Uwadijgwu kpebi egwu ga-eje skulu tup ogu emee. Ka o h (Ha apuo).

NKEBI II

Emume I

Otu Olu:

Uwadięgwu! Uwadięgwu
Odinkemere? Uwadięgwu Odinke-
mere Nwokoro!! Anya ruo gi ala.

Uwadięgwu:

Onye na-akpo m ihe a? Nwanyị a
agaghị ekwe m zuru ike, ya kpo m
n'ehihie, ya akpo m n'uchichi,
ugbu a ya na umu ya pusiri ka m
zurukwanu ike wee chere otu uwa si
diri m. (O kwube n'onwe ya).

Nna m nwuru na moto. Moto
gbukwara nne m. Enweghi m nne
nke m na-enwe nna ma o bu ebe
itogbo okpokoro isi m n'uwa nke a.
Mmadu achoghi ikpobata m ruo
mgbe m ga-akpobata onwe m.
Uche m dizi n'elu igwe. Chi nyere m
aka. (O kwebe ukwe).

Nwa enwe nne, Une, ahushiela m
anya, une!

E jebe nku, Une, e dupu nwa enwe
nne, une!

E jebe mmiri, une, e dupu nwa enwe
nne une!

E sibe esibe, une, a kpoba nwa enwe
nne, une!

E sichaa ya, une, a kpopu nwa enwe
nne, une!

NWA NGWII PUO EZE

Nwa enwe nne, une, ah
anya, une!

Nwa enwe nne, une,
Ahushiela m anya.

M hushie anya, une, m
ka onwu, une?

Nwa enwe nne, lolololo—

(Anya mmiri wee zobe ya n'anya di ka
na-eru, O wee puo).

(Uwadięgwu emesia batakwa ya na nwan
ukwu si ya legide anya)

Uwadięgwu:

Nne m ukwu si mu na nwa
Nwata a, o foro ntii, m
gi. Mgbe m mesiri nke a, e
o ga-ekwe m gaa skulu. Chi
aka, Chi nwa ogbenye nye
Chi nwa ngwii n'aka gi
Ihe di ndi ozo mma, Chi
nyekwa m ya.

(Mbata Chike ku o kpo
kpoi!) (N'olu ala) nk
abu nna m ukwu ka o
ukwu?

Chike: Uwii, o di ya?

Uwadięgwu: Onye?

Chike: Oo m!

Uwadięgwu: Chii!

Chike: Ee, o!ja?
 Uwadiiegwu: O di mma.
 Chike: Nne gi ukwu na oga gi kwanu?
 Uwadiiegwu: Ha apuola.
 Chike: Olee ihe i na-arụ n'ulo ugbu a?
 Uwadiiegwu: O nweghi otutu ihe m na-eme taa,
 N'ih i na m legidere nwata.
 Chike: Ubochi oma gi!
 Uwadiiegwu: Ee, ubochi oma m!
 I bialanu?
 Chike: Ee, abiala m,
 Uwadiiegwu: I mere nke oma wee bja
 Biko legidere m nwa a ka m bja.
 Lee ya ka o na-aba ohia
 Ka anya gi ruo n'ahu ya
 Ana m abia (o puo)
 Chike: Oo! O di mma.
 Ka m zurutukwanu ike nke m
 (Dapu n'och e wee rahu ura ntakiri.
 Nwatakiri bamie noo n'ohia. Ihe
 a nuziri bu akwa nwata bere.
 Chike si n'ura malie, gbaa gaa ebe a,
 gaa ebe ozo, o tie mkpu) O,
 Chineke mo o! Olee nwatakiri a
 ebe o na-eti mkpu a? (Gbaruo ebe
 ahụ, nwata no, ufufu na-agba ya
 n'onu, nwata na-agbo wee nwuo)
 Ewo! Chimee, Ewu mo o!
 Aru emee! aru emee! Onye no n'ulo
 gbaa oso bja o Bjanu o! Bjanu o
 Aru o, aru emeela ebe a o!

(Ndi mmadu ufodu no
 agbata)
 Ndi mmadu: Oo gini?
 Olee ebe ihe o wu mere? Ebe
 (Mbata Uwadiiegwu, o ji os
 wubata)
 Uwadiiegwu: O bu gini Chike? O
 Olee nwa nne m ukwu? Olee
 (Hulata hu ya, metu nwata
 aka)
 Ewo! ewo, efuola m!
 Chi m egbuola m, a ga m e
 Uwa bja were mo o!
 Ndi mmadu: Mechie onu, nwa a, mee
 Jeenu kpoo ndi mu
 Ihe nke a bu uchi. O bukw
 ojoo tara nwa a
 Otu onye: Lee nne nwa ka o na-abia
 (Akwa wee bido hiowa n'
 n'ala)
 Ulumma: O bu gini? (Lee anya hu oz
 O bu nwa e? (O tuo onwe
 Nwa m! nwa m eee!
 Ihie mo! Chimoo! Olee
 Anwuola m, anwuola m
 egbuola m! Nwa ngwii
 ngbabi, nwa enwe nne en
 egbuola nwa mo! Aga m e
 Ewu u .....

Otu agadi nwoke: Biko jidenụ ya. Nwanyị, biko jide obi aka, o bughị gi mere, o bughikwanu mmadu mere, o bu chi, o bu uchi. Agwo tagburu nwa a! Hapuga aka (Di Ulumma Amadi, agbabata, akwa ahiosie ike).

Amadi: O bu nwa onye di ihe a?
Nke a o bu ozu nwa m?
Ka o bu ozu onye ozo?
Ewo! Eriela m ariri
Ihe nke a bu gini?

Agadi nwoke: Biko nwa m, ebela akwa.
Jide obi aka
Ihe na-eme ugbo a ebuka.
Ebela akwa o bula
Ndo, ndo nwa m.

Ndi ozo: Ndo, ndonu o
O bu uchi!

Amadi: O gwula, ka o foro?
Chi m nke a o bu gini?
Mgbe a mgbe a
A gbaa aku, o tuo n'ogwe
O bu ogwe ka a pịara aku?
Chi m egbuola m
Ewo!

Agadi Nwoke: Onwu di otu a a naghị ebere ya
akwa nke ka nke taa bu ahia anyi

Ka onye o bula gharakw
ma o bu ibe akwa. E
nwata a n'isi ututu ka ur
maa uzo ga buru ya lie l
ahụ. Uñu lasiakwanu, ch
(Akwa wee hịowakwa
(E buru ozu nwata a dof
ulo ndi mmadu lasia) O

Emume II

(Ulumma na di ya no n'onwe ha n'u

Ulumma: Amadi i hulanu ihe m na
Ji anya lere bu ozo dimgt
I hulanu kwerekwanu.
Oo kwa eliela nwa m
agwu
Aga m emenu gini?
Nwa aruru ala a na eny
nwa m. Olee ihe m ga-en
(O bewe akwa)
Ewu! aga m eme anaa e
Uwa araala m ahụ
Agwo atagbuo nwa m!
Onye ga-eberela m?
Onye ga-asi m ebela?
Olee ihe m ga-eme?

Ulumma: Ewo, ihi moo! Nwa ar
enyi ya egbuola nwa

Aga m eme afaa e! Uwa araala ahụ.
 Agwo ataghwo nwa m! Onye ga-ebel-
 rela m! Onye ga-asi m ebela.
 Ebere egbuola mo! Ewoo! Ewoo!
 Olee ihe m ga-eme? Olee ihe m ga-
 eme? Uwadiegwu egbuola m gbuo
 nwa moo! Di m i hulanu; m kwuo gi
 si; mu kuo ya ihe gi abawa mba.
 Mu enyeghi ya nri gi asi na mu bu
 agbara. I hulanu! I hulanu, ihe Uwa-
 diegwu mere mo!

Amadi:

Ulumma ya ha gi otu a, o dila mma;
 were uwa otu e si hu ya. Onu anaghi
 akocha ihe o huru. Otu a huru
 uwa e were ya. Ihe mere emeela.
 Ibezi akwa bu igbu mkpuru obi.

Ulumma:

Oo! di m, eriel a m ariri nwa.
 Ugbu a umuaka m foduru so abuo.
 Amaghi m ihe m ga-eme echi gi asi
 na mu siri nke a ma o bu nke a, gi
 akpo m okworo di fuhuo oku.
 Biko jie Uwadiegwu aka ka mu
 ghara ihu ya onu n'oku. Agwa o na-
 akpa n'ulo a ga-eme mu amunye
 ulo a oku, oku agbagbuo ya agba-
 gbuo m. Chei; uwa nke a uwa m,
 uwa m uwa moo.

Amadi:

Nwanyị mechie onu gi. Kedu ihe
 i siri m mee? I si m gbuo nwatakiri a

ka o bu mu chufuo ya?
 ahụ nso. O ga-abu mmadu
 ma o bu igbafu akụ na
 Nke ahụ ga-abu ihe o
 mmadu na n'anya Obasi!

Cheta na o dighi mma
 oka nwata shishanye ya
 Uba anyi nwere taa bu U
 Ncheta anyi na-echeta
 nwoke Chukwuma na nw
 bu Uwadiegwu. (Nchel
 nwekwara taa bu Uwadi
 cheta na o buru na o
 anyi enweghi ihe o bu
 akpo nke anyi n'ebe o no
 n'ih i gi rechaa ala m.
 n'ih i gi bie ego nwere o
 I kafuru m ego n'okwu
 oge gara aga. Ego nke
 nke m nyere gi ji zu
 o nweghi nke i riforo,
 anyi chupu Uwadiegwu
 o nweghi ihe ozo anyi
 ihe i si m mee ugbu a? I
 hapu nwatakiri aka. Ihe
 Obasi di n'elu.

Emetula nwatakiri ah
 ha otu ahụ. Uka nwat
 anwu agaala, eli
 Ka o ha gi otu a.

Ulumma:

Oo, Uwadiogwu merewe otu o si masi gi. Ihe soro gi n'ulo a mewe ya. O so gi aja ulo a kwaa ya ka m wee biri, n'ih i na nna gi kpajuuru anyi ulo n'ego.

Uwadiogwu: [*N'akwa*]

Nne m ukwu ndo, Ndonu, bikonu! Bikonu! Unu esekwala okwu n'ih i m

Ozi diiri m n'ulo a aga m ejezu ha tinye mmezi, ma biko nne m ukwu hapu m ka m na-aga akwukwo di ka ndi ozo. Mgbe m tolitere aga m enyere unu nile aka n'otu n'otu ma Chineke nyere m aka nye m ike n'ih i na mkpuru ji anaghi abu nwata afo abuo.

(Uwadiogwu wee cheta nne na nna ya bewe akwa ozo)

Nne m kporo m Uwadiogwu
Nna m kporo m Odinkemere
Nwa enwe nne, une!
Ahushiela m anya, une!
E jebe nku, une!
E bo ya nwa enwe nne, une!
Nwa enwe nne, une!
Ahushiela m anya, une!
Mhushi anya ka onwu, une!
Nwa enwe nne, une!

Ulumma:

Ta a nwatakiri mgbabi a mechie onu gi. O bu ihe i ji gbuo nwam?

Afo gbagburu gi i na-echetara m nne na nna gi. O bu mu gburu ha? Mu na gi enweghi okwu o bula Nwa nne nna gi emeshiele gi obi ike. Kubasiwa ala. I hughikwanu nwa mbe ga-enyere anyi aka n'otu n'otu. Nwa ngwii erijubeghi afo ya na-achogonye o ga-enyere aka.

(Ha apuo)

EMUME NKE ABUO

(Uwadiogwu ebido skulu si skulu na-abata)

Amadi:

Nnoo, kedu ka skulu unu di?

Uwadiogwu:

Skulu anyi siri ike nke ukwu. Onye nkuzi anyi nwere bukwa okpo nku. O na-akuzi ihe nke oma. Ndi nkuzi ji maka ugwo skulu m ji na uwe m kara aka n'azu were apia m oke utari

Amadi:

Ndo nwa m. O ga-adicha mma.

Ulumma:

A ga ha apiagbuni gi apiagbu. Asiri m gi ejekwala skulu gi akpochie nti jewe. Ha jisie ike menyuo gi anya. Nke ahugbasara gi.

Nye m efe mu ahụ ụzọ
Nwa m nwurū anwu, o no ebee
na-eje skulu?

Uwadięwu:

O bu eziokwu na ha na-apia m ihe
maka uwe akwukwo m na ugwo
skulu, ma ana m anwa oko m na klas.
Mu na-agbara ha onye mbu n'ule
o bula. Ha si na o buru na mu
agafee klas nke isii na mu ga-eje
koleji jee muta akwukwo ukwu.
Chi oma adighi abo kwa ubochi.

Ulumma:

Amadi di m I si anyi nodu ebe a na-
ege nwatakiri a? Ihe a o na-atu o
bughi isi mgbowa? Lekwa uzo
jewenu koleji ebe i bu obu nna ya
uzo muta di okpara. O ga-adinu gi
obi mma ije koleji ma ego adighi
a ga-eji azu gi. I guroo akwukwo isii
gi @choro oru. O bu umuaka m
ga-enwe ike ije koleji. Ekwu-
chaalam.

I ga-a choro

Uwadięwu:

Nke unu kwutere ya di otu ahụ. Ohu
anaghị aka nna ya ukwu. Onye
a na-enye enye anaghị agba nho. Ma
o buru na Chukwu nyere m aka, ihe
dum ga-aga nke oma. Ihe chi fotere,
ya rie. Mbe no n'olulu ya ruo mgbe
a ga-eweputa ya, ya asi umunna ya
mee oso oso na nsj na-esigbu ya.

Ya diwa otu ahụ

Onye nkuzi anyi so na
ya ga-akoro unu maka m

(Mbata onye nkuzi U
Holyoak)

Holyoak:

Good evening all.

Uwadięwu:

O si unu ndewonu, ehihi

Ulumma:

Uwadięwu ya ha gi
Akparizila anyi n'ih sk
na anyi buru ndj isi n'a
na anyi amaghikwa
goodi ivin?

Uwadięwu:

Biko nne m ukwu lee ikp
ghara m. Amaghi m si
ihe nna anyi ukwu a na-

Holyoak:

I hope everything is all
I have come to say hello
to tell you that my school
Uwadięwu, is very good
and he is very brilliant.

Ulumma:

Uwadięwu, ihe a nna
na-asu bu gini? Mgbe
ivin mbu, aghotara m y
na-ekwu ugbu a, o bu
o na-agwa ka o na-agwa

- Amadi:* Aha! Amachaa m ihe uwa. Ngwanu nke a anyila gi. I choro gini ugbu a?
- Ulumma:* Biko nwa m, kowara anyi ihe a o nasu fri fri fri fri. O dighi ndi ocha anyi bu na-ekwu n'imi n'imi.
- Uwadiogwu* (O kwuo n'onwe ya kpo nwanyi ahu amara emete)
- Ulumma:* Uwadiogwu, i si gini? i kporo m aha? A-a-amadi oha kugbuokwa gi. Oo! ya diwanu. Nwa anu oha a na-akpo m iyi n'ihu nna ya ukwu.
- Uwadiogwu:* Nne m ukwu hapuganu. Emebola m n'ihu onye nkuzi m ugbu a.
- Amadi:* Biko nwa m tapiara anyi okwu bekee onye nkuzi gi a.
- Uwadiogwu:* O di mma, ndi o kwuru agaala. Ya bido ozo, mu atapiawa.
- holyoak:* Tell your parents that I have brought your report card to them.
- Uwadiogwu:* O si m gwa unu na ya wetaara unu ihe nkwa maka otu m si guo akwukwo n'ulo akwukwo.
- Ulumma:* O gwula, ka o foro? E chere m na

- O wetaara anyi ego. mpekere akwukwo ata n'ulo anyi ebe a, ha ab akwukwo di iche iche?
- Holyoak:* Your son Uwadiogwu ligent and in their last first with a big margin i
- Uwadiogwu:* O si na nwa unu Uwa mu na mu ma akwuk na mu bjara onye mbu klasi gachaa onye o bul
- Amadi:* O o, I gbaljala nwanne sikwara na agwa gi di skulu nke mere ka on jiri wee chota gi weta ihe ngosi nke ulo akwu Ugbu a achoro m ka i anyi di uto na o bjar Nke a gosikwara na ih ibe ya. Ya biko akola anyi oji.
- Uwadiogwu:* I am grateful to you fo to see your scholar in to bring us news of in the school. This sh good deed follows a have asked you not to giving you kola.

Amadi Ugbu a, ego adighi m n'aka iji ziga ya koleji ma i ga-ejisi ike tinyere anyi ya n'oru n'afọ ozo mgbe o gusiri akwukwo nke isii.

Uwadiegwu: Now I have no money to send him to college, but you will try to help me find him a job when he finishes elementary six.

Holyoak: Thank you for receiving me. I shall do my best to find him something to do next year. Thank you for everything, good-bye.

Uwadiegwu: Ekelee m unu nke oma maka otu unu si nabata m. M ga-ejisi ike tinye ya n'oru n'afọ ozo. Nodunu mmia. (Onye nkuzi Holyoak apuo). Uwadiegwu wee duputu ya mesia bata.

Ulumma: Uwadiegwu ajo nwa, i jere kpota onye nkuzi unu ka o wee hu otu mu na di m si wee biri. I chere na i kpota ya, di m ejiri anya ihere jee bie ego tinye gi na koleji? O ga-ara gi ahụ. I burula ihe i bu n'ulo ebe a bupuo n'ezi? Nwata etoghi eto chowa ihe gburu nna ya, ihe gburu nna ya egbuo ya. Ka o ha gi otu ahụ. Nwata mgbabi ihe oma na-agba afọ. (Ha puo) . Oku anyuo.

Emume nke Ato

(Na mbido afọ akwukwo isii aputa. egwu Odinkemere gafere. O teghi aka o chota otu ulo akwukwo di ha nso isi ulo akwukwo ahụ ohu n'ulo akwukwo esomokwu ya na Uwadiegwu anya onye isi ulo akwukwo ka a chuo ya Aririatura Nwigbe, Ta Amadi na Uwadiegwu)

Aririatura: Uwadiegwu, rizo! unu anyahu.

Uwadiegwu: Eziokwu? Olee ndi n'ule ahụ? Anuru m n'oro oke njo. Ihe ha lele n'ule ahụ siri ike takwanu akpu. Ewo! nke m? I ma ma aha m mmadu ole gafere? koro m.

Aririatura: Unu di mmadu iri lere ya o bu nani gi onye gafere. Ndi ozo daruru ala n'ahụ dum no, n'ebe ahụ na akwa na-eme.

Uwadiegwu: Ekele diri Chukwu, ma ngafe n'ule nke m enweghi isi ebe o bu na o nweghi koleji m ga-eje. Nwanne nna m nwoke enweghi ego. Nne m na nna m adighikwa ndu. Ewo, Chi m egbuola m si ogodo kwere ndi ozo ukwe ya adikwala m mma. Ka a na-elenu. I meela.

(Aririatura apuo) (Uwadiegwu ekwube n'onwe ya) Chi nwa ngwii olee ebe ka i no? Chukwu bi n'elu, I di n'ura ka o bu gini? Biko nna m gwa m ihe m ga-eme ugbu a. Ubochi ga-esiri m ike. Ihe nhiahu ga-egbu m ma o buru na I nyereghi m aka. Nna, onye nyere nwata ji, ya nyekwa ya mbazu o ji egwu ya. Ewo nna m n'aka gi ka m nokwa.

(Mbata nke Amadi na Taagboo)

Amadi: Uwadiegwu! Uwadiegwu!

Uwadiegwu: Saa!

Amadi: Onye nkuzi gi bu Holyoak detere akwukwo si gi bia bido nkuzi n'onwa ozo. I ga-ejekwa? Nke a bu Hedimasta gi.

Uwadiegwu: Nna m ukwu i biala? Nnoo

Taagboo: Oo daalu.

Uwadiegwu: Nna m, i si gini? O I na-aju maju? Ony udara o zotara n'ukwu ya ozo? Aga m eje ebe m ga-eje n'ihigo.

Taagboo: Uwadiegwu, skulu i ga-ebe a ma i ga-ebi n'iru oru anyi wee gaa nk onwe m bukwa onye i kwogahu. Ka e mesiji bjjara.

Uwadiegwu: Nna m ukwu i meela Nd

Amadi: I meela (hedimasta). I m

(Ha apuo)

(N'ime ulo skulu n'O ulo akwukwo)

Taagboo: Onye isi klasi Uwadiegwu Gaa kpooro m onye nku

Nwata akwukwo: (Gbara bia) Nna any ya. (Puo) .

Taagboo: O di mma.

(Mbata Uwadiegwu na nwa akwukwo ahụ)

- Uwadiegwu:* Gudu moni Sa
- Taagboo:* Gudu moni, Kedu maka oru, i nahu aru onwa ato? Ama m na o masiri gi.
- Uwadiegwu:* Ee nna m ukwu. O di m mma.
- Taagboo:* Jisie ike n'ulo skulu na-abia n'oge di ka i ji abia n'ih i na oge ufodu anaghi m enwe efe (n'ulo n'oge a.)
- Uwadiegwu:* Kemgbe uwa m ana m aga ihe n'oge n'ih i na abu m nwa ngwii. O buru na mu ejeghi ozi n'oge, nne m ukwu na-egbu m ilu ojoo.
- Tagboo:* O di mma, ihe di mkpa bu jisie ike hu na gi kuziri ihe nke oma.
- Uwadiegwu:* A nula m, ma achoputara m na i na-aghogh u mu skulu nke ukwu n'ih i na i nagh i eme ihe n'oge mgbe o bula kemgbe izu uka ato mu jiri bia ebe a ana m ah u ihe i na-eme. O nwebeghi ubochi i bjara skulu n'oge. O bu otu ndj isi ulo akwukwo ibe gi si eme? Ahubeghi m.
- Taagboo:* (N'iwe wee suwa nsu) Me-me-

Nwata Akwukwo:

Isi Klast:

Taagboo:

Uwadiegwu:

Taagboo:

mechie onu nwuru a shootopu ijotu laik onwe gi nwa anu o Nwatakiri a gome nomba nkuzi bjara ikp ihe ah u ozo, egosi m akwukwo m na-agh o na ejighi m aka tig ohia! Puo ebe a mu ah

Egbukwala onye n diegwu n'efu n'ih i n okwu. O buru na i na n'oge, o gagh i ekwu ih ugbu a.

Bia nwa m, gi na um izu ikpari m n'ututu a Ugbumoo! Ya buru o

I joro njo ah u, jo abiakwa skulu mgb I nokwa n'ime ya n gi n'okwu bekee ojoo A si ha na onye n nkuzi agagh i ah u zo

Nke a akarijala! Ariri Aga m ewe okwu a g Gi apugh i n'ebe a m abuo agagh i ano n ojoo adighi m mma

Uwadijegwu e tinyere n'oru ubochi a
bjara igosi m. Anyi ga-ahu. Anu
ohja! Tufia!

Uwadijegwu:

Ihe o soro gi mee. Ma gwa ndi isi gi
ihe m kwuru na ihe j na-eme. Ma ka
m gwa gi i chuo m n'ulo akwukwo gi,
i chughi m n'uwa a; i chuokwanu m
n'uwa a, anyi ga-ezuko n'igwe. Ma
a si oke ebula uzo ata akpa dibja ma
dibja amala ama ahụ oke onu n'oku.
Onye na-enweghi ihe o bu enweghi
ihe o ga-akuwa. Ochu nwa okuku
nwe ada, nwa okuku nwe nwa
mwemwe oso. Ihe o soro gi mee, ala
agaghi efu efu.

(Ha puo. O teghi aka Uwadijegwu
anata akwukwo ozi nke si ka o kwusi
oru ozigbo) .

(Weputa leta ya, guchaa ya kwe n'isi)

Uwadijegwu:

Ihe a na-eche emeela. Taagboo
emeela uche ya. A si na onye nwe
okwa nwe ike ma onye nwe ike nile
bu Chukwu.

(O chee echiche nwantinti)

Olee ihe a ga-eme uwa nke a, e mezie
ya? Nne m anwuola. Nna m anwuola
Umu nne m nwukwara anwu. Nwa
nne nna m abughi ezigbo mmadu
n'ih i na nwanyj ya anaghi ekwe ya
mara nke bu nke. Amaghi m ebe

m ga-ele anya. Amaghi m i
eme. Enweghi m azu, en
ihu. O dighi ebe m ga-ada
oji. Ebidoro m na nwa
ahuhu. Ebidoro m nkuzi w
onu m. A daghi m iwu o bu
o bu eziokwu chuputara m n

Hedimasita Taagboo O
Chukwu lewe gi! Gi bu on
na ekworo chuo m n'oru. C
o bu ihe ojoo ka m mere, e v
mu n'oru, Chineke ma. Ma c
eji m eziokwu na okwukw
oku na-aru oru, Chineke mee
buru ezi mmadu ka e wee n
okwu. Eziokwu, Eziokwu
anwu anwu. E lie ya n'ala
ka osisi. A tunye ya na m
n'elu. Eziokwu di ndu.
Obasi di n'elu lee nwa ngw
gi ka m ghabara. Ewo, uwa
(O wee puo) Ihe mee elu
aga m ahapu ala a. A ga m
zopu gaa Amerika. Ihe O p
puta. (Ihe wee mee otu
Uwadijegwu wee zopu gawa
wee ruo ebe ahụ malite ruw
mgbe o nwetara ulo a
nabatara ya. Ulumma v
kwari ka o si ekwu na nwata
Uwadijegwu abaghi uru o bu

Mbata Nke Ulumma Na Amadi

Ulumma: Nwa anu ohia ahụ apuola jee ebe ahụ chefuu ụlọ. A si na o nọ n'Amerika.

Amadi: Opupu Uwadjegwu na-eche m uche nke ukwu ugbo a. Anyi anughị dum, anyi anughị yom. Nwata na-ejighi uwe ma ihe oriri ma ego, onye ma otu uwa dowere ya? Onye ma ma o dikwa nke bu ndu? Ewo!

Ulumma: O ganu anwu anwu n'ebe ahụ o nọ. Leenu ihe a, o bukwa nwatakiri m husiri anya wee zulite. Nwa a, O bukwa nwatakiri nooro ebe a na-erichara m nri mgbe nile! Amadi i hulana! O buru na amatara m ebe o nọ, ana m ejeere ya ugwo ka o kwuo m ugwo ego anyi ji zuo ya.

Agwara m gi agwa na anyi na-azuiji aka n'ebe nwa mmefu ahụ bu Uwadjegwu Odinkemere nọ. I naghị ekwe nke m kwuru. Ugbo a o mee-lanu gi n'anya di ka onye anwu okochi wakwuru n'ura.

Amadi: Ekwukwala otu ahụ. Ihe anyi ga-ario Obasi di n'elu bu ka o duo ya ebe o nọ meekwa ka o welatara anyi o buladi nani okpokoro isi ya. Nke ahụ ka mkpa.

Ulumma: I ga-ata okpokoro isi ya okpokoro isi ya, i ga-eji ya. I ga-eri ya eri?

(O ma Osu. A kuru aka m)

Amadi: Onye na-aku ihe ahụ, bata

Mbata Nke Uwaoma

Uwaoma: Ewetara m leta a na pos o ka o bu aka enyi Uwadjegwu Odinkemere.

Amadi: I kwuru eziokwu? Biko leta oso oso guoro m. wee topee ya, guo ya n'kooro Amadi na nke n'ime ya).

Uwaoma: Uwadjegwu detere ya. O ya mere unu, unu gba jisie ike zitere ya ego nọ na mkpa na nramahu

Ulumma: O kaa o mee! Unu ahulu m na-ekwu maka ya. Nwa ahụ na-acho ihe n'onu. Biko piachie leta chiri ya si na anyi anatagi ya otu ahụ. Nke a abughị na-ahubeghi mbu. Umụ

otu o na-adi ha. Ha amaghi nmezi, ha amaghi ihe oma. O bu ka o si adi ha.

Uwaoma:

Nne m ukwu, oleekwanu otu m ga-esi eme nke a? O buru na a topeghi ya atope, a mara, mana ugbu a i topeela ya guchaakwanu ya. Olee uzo a ga-esi emechikwanu ya? Biko werenu akwukwo unu. Alaa m.

Amadi:

Hapu nke ahụ o kwuru. O na-abukarị uka n'ike. Nwatakiri a dere leta i maghi ma o di ndu ma o bu o nanwu anwu. I maghi udi nsogbu o nwere. Nye m akwukwo ahụ nwa m ma laa n'udo.

(O puo)

(Mbata Oringaohuruoku, O kuo kpo, kpo, kpoo!)

Amadi:

Batawa.

Oringaohuruoku:

O kwuwaala onu, kwupu ike. Ekwuru m ekwu na Oriekwu ga-esu esu. Umma nwanyi ojoo, chere mu agwa gi ihe i na-amaghi. Ubochi Uwadiogwu gachara lota i gaghi amatakwa ya. Olee ihe na-afu gi gigaga? Lee otu obi ojoo na aguru si

menyuo gi na umu gi
otu unu bu agiriga a
ogwu azu. Agwara m g
i were pwayoo na-eri ihe
na-ahuri ji ututu amag
agwu ma ututu ga-af
gwara nwata ma o meg
gini buru ya okenye? M
ala, Uwadiogwu Odin
agarachaa alata. (O
ukwe)

Owe nle ele owe aya
Owere emegbuola anyi s
hamle! Ikpe amara n
Ha na-awu ama ujo ha
ekpegbuola anyi si any
Agbara hamle! (O puo)

Mbata Nwako

Nwako:

Nne m akpoola m ndi j
Ha no n'onu uzo na-eche

Amadi:

Bia nwa m, i si gini? Ony
ha?

Nwako:

O bu nne m si kpoo ha
ihe ya ga-agwa ha.

Amadi:

Nwanyj, I ga-egbu onwe
Olee ihe gi na ndi oha
I ga-agwa ha gini? I na-a

anya? Asokwa! Emebowolo di gi.

Ulumma:

Hapu m aka. Achoro m ikoro ha ihe dum. Ihe a m di ebe a o bu ndu? Ihe i ga-eme bu na o'buru na mu anwuo taa, lughara nwanyi ozo, umuaka m araa ngwii. Nwako, biko kpobata ha. (Ha abata)

O bu mu kporo unu si unu. bia letara m. Onye na-amaghi, ibe ezi ya. Biko gwanu Amadi di m ka o zie Uwadiegwu ozi ka o kwughachi anyi ego Nile anyi jiri zuo ya. Nke ozo achokwaghi m inu akuko gbasara Uwadiegwu na mbara ezi a ozo. Leenu ka mu na umu m si wusara ka aziza e ji aza ezi. Nwako! Ozioma! (O kpo umu ya abuo)

Ndi a bu umuaka m. Lezuonu ha ahụ lee otu mu na ha di. (Ha amaa osu). Uwadiegwu, onye a zuru na skulu, ya agafee akwukwo isii kemgbe afo iri na otu.

O rubeghi mgbe o nwere ike ibinye mu na umuaka m o buladi ncha nkiti si anyi jiri saa ahụ? Ma o bu oge o rubeghi ya i zutaara m uwe ma o bu akwa? O zunye m akwa, o gaghị adi m mma? Ya zunye m uwe agaghị m eti ya? Mu na umuaka m

saa ncha ya, anyi ru m na-ekwu Amadi et Onye zuru nwa ngwi Ibe m o bukwa ihe m unu. Ahujuola m an ga-eri uru, nwatakiri zitere ya ego. Otu a o lee ebe ego ahụ di? o bu isi ihe m-ji kpo maziere anyi.

Agadi nwanyi:

Eyoo! Ezi nwanyi o z liala. O nweghi nwa ime ihe i na-eme n'o O buru na nwata a ihe o nyere unu kem otu ahụ, o ruru ala Onye si na imi nkita charanu ya taa. Ihe ime nwatakiri ahụ, o anyi di na ya.

Nwanyi ozo:

Ulumma, okwu gi m ukwu. Ihe o bula i ch Uwadiegwu, ukwu an Ekwekwala ya bata o bu ogbaghari udu ngwii e meziri ihe, afo

(*Oringahuruoku amabata*)

Oringahuruoku: Ndi odu nahu adu gi. kwe. Onye si gbuo

chetakwa na umu nke ya nwere ike
 ira ngwii mgbe o bula. (O wee
 kwewe ukwe ozo maka nwa ngwii)
 Esiwe esive, Une!
 A chupu nwa enwe nne, une!
 A huwa ahwa, une!
 A chupu nwa enwe nne, une!
 A ruwa oru, une!
 A choba nwa enwe nne, une!
 Nwa enwe nne. une!
 A hushiela m anya, une!
 Mhushi anya ka onwu, une!
 Nwa enwe nne olololo.....
 A hushiela m anya
 (Ha nile puo oku nyu)

EMUME NKE ANO

(Uwadijgwu wee lota n'atumadi
 n'akughi ekwe o bula, n'amaghi
 okwa o bula. O wee lota n'ulo ha di
 ka onye na-agafe n'ije n'ejighi ihe
 o bula. Mbata ya na Uwakwe.
 Adaego na Akunne)

Adaego: Onye ajo bu onye? (O lezie ya anya
 nke oma) Bianu lee Uwadijgwu,
 O lola o. O mechaala agadi. Leenu ya
 na afu onu ya o!

Uwakwe: Ee! Uwadijgwu, nnoo. I lola.

Chukwu emeka! Anya
 ozo! Chukwu daalu! O di
 ebe a ka ebe nile dara juu?

Uwadijgwu:

Ahula m umuaka ab
 nwanyi no n'ime ulo. Ka
 aka ike ka mmadu puta.

Ulumma:

(Nime ime ulo
 We gbaruo ihu ya na-a
 ya mba na ha biara ihu
 nwoke ahu n'ih na o di ya
 aka efu wee lota) .

Onye ahu unu na-eje
 onye? Olu ahu o dighi k
 ojoo ahu bu Uwa
 Uwadijgwu o nwubeghi
 uwa ozo kemgbe?

Mechierenu m uzo
 oso mgbe Amadi lotara
 emeziri. Nke ajo bu ahub
 ka o bu amakam ihe!

Akunne:

Bianu ka anyi puo jewe n'
 ihe onye na-ahubeghi m
 mgbe na-eme. I si na isi di
 nyi ahu mma?

Uwadijgwu:

Nke a bukwanu gini?

Akunne:

Asi m gi ka anyi jewe
 Ma ka m juokwanu gi, o
 i bu lota?

Uwadiogwu: I makwa na enwere m moto n'Amerika, ma enweghi m ike buru ya lota, ma ebulatara m redio mu na ihe e ji ese foto, umu uwe na ihe ole na ole ndi ozo. E mesja aga m enwe ike igota ihe ndi m choro.

Akunne: Olee ihe bukwanu ihe i muru n'Amerika i ji wee noo afo iri na otu ebe ahu?

Uwadiogwu: Amuru m oru injinia.

Akunne: A si ha na oru injinia di otutu, Olee nke o bu n'ih i na ebe a na-aru oru na Jos, a choro ndi injinia di iche iche?

Uwadiogwu: Abu m injinia nke oru igwe, ihe a na-akpo n'olu bekee mekanikal injinia. M sijkwanu na nnukwu ulo akwukwo ukwu ebe a na-amu otutu oru aka di iche iche a na-akpo Havad Yunivasiti puta.

Akunne: O buru otu ahu i guru akwukwo mutakwanu ihe di mma. Nti ahaghi otu ahu a ga-eji ya kpuchie uo? Ugbu a anyi ga-edere ndi Jos akwukwo oru. Eji m aka na ha ga-ewere gi n'oru ngwa ngwa, ma ehere m na o ka mma anyi jee Jos

oso oso karja ino n' leta'ha.

Uwadiogwu: O di mma otu ahu. a nagh i agbagha ya agba fotere, ya rie. Ka anyi jee oku anyuo)

Na Jos Uwadiogwu n di mma nke a ga-akwu onwa di mma. O chota nwagbogho onye Igbo wee luo di na nwunye, U wee kwado ilota ulo n'uz ya na oriaku ya. Ozioma okpukpu azu. Ha anagh afo nke ha na-eje akwu enweghi ego)

EMUME ISE

(Nlota nke Uwadiogwu na oriaku ya na ngwa

Amadi: Leenu ndi na-abia.
(Gaputa n'ezi)
Leenu nwa mo! Leenu Uwa
Uwa m nnoo, nnoo
Chukwu ekele! Nnoo, nnoo

Uwadiogwu (Makuokwa ya) Ee nna n I meela. Alola m! Ekele diri

Amadi: (Amadi wee makuokwa Uwadijgwu
wee na-asi ya nnoo mesja si:

Hei! Uwadijgwu olee ebe i si lota?
Oleekwanti ihe i mere n'ebe ahụ?

Uwadijgwu: Nke mbu, esi m Amerika lota ihe di
ka otu afo taa, wee bja ka m hu gi,
ma mgbe m biara, nwanyi gi bu
Ulumma huru anyi gbaba n'ulo
kporo umuaka ya gbachie uzo
n'ekweghi ka anyi bata.

Amadi: O bu eziokwu ka i na-ekwu ihe a?

Uwadijgwu: Juonu Akunne, mu na ya kwuru
bata ubochi ahụ. N'ezikwu i noghi
n'ulo ubochi ahụ n'ihu ya enyi m bu
Akunne wee kporo m laa n'ulo ya.
E mechara mu na ya ejee Jos ebe mu
ruru wee bido oru bekee nke m
na-aru ugbu a.

Amadi: Ewo! ewo nwa m! Nke a, o bu ihe
i na-agwa m? Ruo taa o nwebeghi
onye gwara m. Anubeghi m mana
ehie ma o bu abali. Nnoo, nnoo,
nwa m.

Uwadijgwu: Ewoo! O bukwanu gini mere na
i jutaghi ebe mu onwe m no kemgbe
afo iri na abuo ruo taa?

Obiageri: Ihe a i na-ekwu gbara m gharij.

Onye afo bu nwanne
ahu i na-akoro m mak

Uwadijgwu:

O bu ya. O bu nna
Amadi n'otu nne
di ka m si koro gi
ekweghi ya ka o m
onye m bu; o kweghi
obara jikotara mu n
chefuo na obara siri il
na anaghi ahapu isi a
chefuo na anya bewe in

Eziokwu m chet
nwanyi mere n'oge
ekwe m rie ihe. O n
na-agbawasikwa m o
Obasi di n'elu si ya
Ya meekwa ka o na-
mmasị na ihunanya
ibe ya. Ka anyi hapu il

Dee m Amadi, olee
ukwu ya bu nwanyi gi
Nwako na Ozioma?
ozo ma o bu umu oz
mgbe m puru? Biko k
hu ha anya.

Obiageri:

Biko kpota ha ka m
anya.

Amadi:

Biko nwanne m; ezi

nwanne di uto, biko gbaghara, ma onye gi na ya so o bukwanu onye?

Uwadiegwu: Aga m akoro gi maka ya mgbe nne nnem ukwu bu nwanyi gi batara.

Amadi: Ulumma, Ulumma!

Ulumma: Ei!

Amadi: Bja ebe a.
(Ulumma wee were nwayoo mibata ima ihe o bu e ji akpo ya oku. Mgbe o batara o nweghi ike ikota ma o bu imata onye Uwadiegwu bu ozo) .

Uwadiegwu: Ahaa! nne m ukwu. Madam! o lee otu i di? Oleekwanu maka umuaka gi? Nke i na-ele m otu a, i matakwarara onye m bu?

Ulumma: (Na mgbagwoju anya) Nwa m, amataghi m onye i bu. Amadi di m, i makwa na o buru na Uwadiegwu nwa di m ojoo ahu ejighi aghugho nogide onwe ya o na-eto eto nke oma di ka nwa okorobia . Ma biko nwa m gwa m onye i bu i ma na chi ejimiela. Anyi aghookwalanu okongwu.

Amadi: Wedata anya n'ala. Lezie nwa

okorobia a anya nke wetara gi enyo anya gi?

Ulumma.

(Wee lezie anya nke on na o bu Uwadiegwu. (tie) Hei! Ugbu.moo! U ala. Onye a, o bu onye? (O basie ya ike Uwadiegwu! Aaa! M Onye egbula onwe ya omimi. Amadi di m i h munu! Uwadiegwu!

Uwadiegwu:

Nne m ukwu, uta adighi emewelee m agadi adizigi m di mgbe ahu. Biko umuaka gi Nwako na dikwa mma? Biko jee k aguru ha na-agusi m ike O di m mkpa ihu ha.

Ulumma:

Leenu ha ka ha na-abo agiriga agiriga di ka o Uwa adoligbuola anyi I puru ha na mhusi anyi uwa. Mgbe ufodu anyi turu rachaa. Ihe ndi a m aka m ndi a dizie ka ogv o bugh na ahu adighi ha

Uwadiegwu:

Nne m ukwu chefuo Ekele diri Chukwu na

ndu. O bu ihe jtu mmamma na ikele Chukwu ekele. Umunne m obi di m uto ihu unu ozo na ndu. A si onye chefuru ochie onye na-eri ohu enyekwala ya. Ihe nnunu ji di ibu bu abuba ya. (O wee bilie n'ikwa akwa nke onu na obi uto wee makuo nwanne ya nwoke na nwunye ya na umuaka ha. Onu wee gbuo onwe ya. Umma wee kwaa akwa nke ukwu ma Uwadiegwu jidere ya aka na-eti ya aka n'obi na-asj ya esogbuzila onwe ya) .

Uwadiegwu:

Biko ekelee m unu. Ekelekwara m Chukwu bi n'elu ekele n'ih na O mere ka mu na unu hukoritakwa anya ozo. Onye a unu huru ebe a bu oriaku m ugbo a;abu m onye oru Bekee, ugwo onwa m bukwara ibu. Aha mu zara mgbe m no n'Amerika bu Babingto Douglas Nwokoro onye injinia. Ugbo ala unu nuru opi ya nke doru n'azu ulo bu nke m. Aha ugbo ah bu Impala, onu ya dikwa ukwu. (O weputawa ihe ufodu nyewa ha n'otu n'otu) . Nne m ukwu, nke a bu akpatj uwe na akwa na akpukpo ukwu. Umuru ururu ihe ndj a bu nke gi na di gi na umuaka gi. Ihe a m jikwanu ebe a bu ihe ndj ocha na-akpo

'plan' anyi ga-eji ewulo elu n'ama a nke ebiko onu. Umuaka u Ozioma ga-ebidokwa j Ha ga-agakwa ala guchaa na koleji. Ala aga m asaputacha naira iri ise a ji zuta ihe oriri ji kp anyi n'ala Nguru an rie nu ka ha sorokwa Chineke maka ihe anyi.

(Mgbe o na-ekwupu nwanyi ndj ogbe ah na umuaka na ndj na-atu n'elu na-atu n'isi ndj umu nwanyi w ha) .

*Onye isi
umu nwanyi:*

Hei, hei, he he he

Ndj ozo:

Hee, hee!

(Ha ebido guwa egwu Ma o bugh ma nwa enye m?

Ukwu jooji, Onye ga-e-
Isi anwuru, Onye ga-e-
Okporoko, Onye ga-e-

Ugbo ala, Onye ga-enye m?
Ma o bughj ma nwa
Onye ga-enye m?

Ha aguokwa ozo si:

Imirimo bara nwa!
Ya rusa onye ya rusa mo,
Imirimo bara nwa!
(Mgbe nke a na-eme, otu onye isi
ndi nwoke no ebe ahu, aha ya bu
Akubueze wee bikwee, kelee kwa
ndi nwoke na oha na eze no ebe
ahu) .

Akubueze:

Tii iii!

Ndi ozo:

ho!

Akubueze:

Tii ii!

Ndi ozo:

ho!

Akubueze:

Umunna rienu!

Ndi ozo:

Aha!

Akubueze:

Nuonu!

Ndi ozo:

Aha!

Akubueze:

Anyi ga-adjnuo. Obasi di n'elu anyi
ekelele gi. Nna nna anyi ha, anyi
ekelele gi. Ogodu di ndi ozo mma
n'ukwu, ya dikwa anyi mma n'ukwu
Ihe ndi ji di mma, ya akokwala anyi.
Ndu anyi nile o!
Ise o.

Akubueze:

Unu ahula ihe mere ugbo
e ji ekwu si nwa ewu
fughj, na o ga-apu n'ikenga
ahu aputala ihe taa. E kw
onye huru nwa nne ya
n'ulo ya nye ya mmiri nye
afu n'ih na o dighj ony
nwa ahj ga-abu n'odir
ahula ihe okwu ndi ahj
Ikekwe otutu n'ime un
nwatakiri a, ufodu amagh
n'ih na mgbe o puru et
Anyi chere na o nwolar
ndu taa. Ugbo a ofo nna m
emeela, o lota n'udo buru
kwo n'ih ya na-agbako
n'ehihie a taa. Lee ihe nile
o buladi nwa Otuihegeme
mmiri lota, o bulatara ihe
Lee nwanyj oma o lutara.
ugbo ala o bu lota, Leen
o zubere o ga-emere un
obodo anyi. Ibe anyi nti g
otu ahj e ji ya eche mmiri
ji gwa unu na-agwasikwa
ozo na-asj onye huru ihe
meere ya nwoke, meere ya
meere okenye, meere nwa
obi n'ulo, meere nwa ngw
o dighj onye ma echi. Uwa
Ndewonu.

- Ndi ozo:* Ndewoo! I meela. I kwutere ya.
- Umunwanyị:* Hei! Hei! he, he hee he!
- Amadi:* Enweghi m otutu okwu. Amaghi-kwanu m ihe m ga-ekwu ma aga m ariọ oha na eze nọ n'ebe a si, ka ufo ji fo ka ufo aba ala fokwa. Ya ruo otu mgbe a echi ka anyi dum zuko-kwa n'uju karia otu a, ka anyi wee rie ego nke nwatakiri a nyere anyi Ibe anyi o dikwa mma otu ahu?
- Ndi ozo:* O di mma. Ka o diwa. Ka e mesia (Ha wee lakee) . (Mgbe chi boro, oge ruru, mmadu nile bjara n'igwe ma ndi nwoke ma ndi nwanyi) .
- Amadi:* Ibe anyi na-abjala, Ndewonu, Ikwu na ibe mma mma nuo.
- Ndi ozo:* Ndewoo. Mma mma!
- Amadi:* Di ka m kwuru unyahu, uka a kpara akpa, e ji isi ekwe ya. Omee okaa, ihe anaghi agho ya. Anyi ga-echeretu ka ndi gara ibute mmanya bata.
- Otu nwoke:* O di mma. A na-achi oso aracha mkpuru aka, a ga-afaba ya n'elu?
- Akubueze:* O bu ihe mere eme.

- Ndi bu mmanya:* Unu anoola e!
- Ndi ozo:* Unu alofa. Nnoonu.
- Otu na ndi bu mmanya:* Mmanya nke taa siri ike ghikwanu n'oge n'ih i oru
- Akubueze:* Unu emeela wee lotadi ug mmanya taa anaghi aba n
- Amadi:* Umunna kwenu!
- Oha:* Haa!
- Amadi:* Rienu,
- Oha:* Haa!
- Amadi:* Kwezuonu,
- Oha:* Haa!
- Amadi:* Umunna a nke a bunu oji Unu ahukwalanu mmanya ndi ozo dichakwa n'ebe a
- Akubueze:* Anwuchula. I meela.
- Ndi ozo:* I meela o. Ndeewo.
- Otu nwoke:* Nna anyi Akubueze leenu Ndeewo, nwa m, ahula m nwata ihe ka ya, ya ajuw onye nwe?
- Akubueze:* Otu o bula o si di, a ga-er otu e si eme ya. oku a gun anaghi ahugbu ya.
- Ndi ozo:* Mezie ya, mezie ya.

O bu ya, meziwe.

Akubueze: (Wee buru okwa oji were otu mkpuru
oji welie ya elu na-agozi)
Nna anyi ha bjanu taa oji.
Ndu anyi na nke umu anyi

Ndi ozo: Ise!

Akubueze: Ndu ikwu na ibe anyi

Ndi ozo: Ise!

Akubueze: Onye si anyi diri ya dirikwa o!

Ndi ozo: Ise!

Akubueze: Onye na-eme ihe oma, Ihe oma
sokwa ya o!

Ndi ozo! Ise!

Akubueze: Onye na emekwanu ihe ojoo, ihe
ojoo kpokwa ya ihu!

Ndi ozo: Ise!

Akubueze: Nwata sopuru okenye, okenye eru
ya aka!

Ndi ozo: Ise!

Akubueze: Ka ebe oji a si puta ya baghachi

mmaji kwuru mmaji.

Anyi ga-adinuo.

Ndi ozo: Ise o o! Anyi ga-adi.

(E wee waa oji bido ta
mmanya na-anu na-ete eg
(a) nukatara, Amadi ebil
wee kwuo okwu) .

Amadi: Taa, Igbo kwenuo

Oha: Haa!

Amadi: Kwenu,

Oha: Haa!

Amadi: Kwezuonu:

Oha: Haa!

Amadi: Haa!

Umunna m, na ndi nwe
m kelee unu ma norok
unu nile kelee nwanne
Uwadjegwu na oriaku ya
ha okwu ntakiri.

O toro m uto nke u
nwanne m nwoke a l
hukwanu na o bu o
Ekeleere m Obasi di
Chineke anyi na-ekpere
anyi ha, na o nwughi n'e

O wutere m nke ukwu na anyi ji usu na nramahu wee richie anya, nuchie anya. Echere m na o ga-agbaghara anyi ihe nile gara aga, ya bu ihe ojoo nile mu na nwanyi m mere ya. O na-ewute anyi ugbu a. Biko oha na eze ka unu rio ya ka o gbaghara anyi. Ka o ha otu ahụ.

Ulumma:

Biko, leenu ikpere m, leekwanu ihu m n'ala (O chee Uwadiegwu ihu n'asi) . Biko nwa m, egbula m, atala m ma chefu o ihe nile m mere gi. Okuko si ka ihe gara aga buru ihe gara aga. Biko gbaghara anyi ihe ojoo nile anyi mere gi nke ka nke, nke mu onwe m mere, chee na m na-emegeide gi.

Uwadiegwu:

O zuola, O dila mma, nne m ukwu na nwanne m nwoke. Umunna m unu emeela n'ibia ugbu a wee za oku a kporo unu. Ekelekwara m unu nile n'ihe oma nile unu kwuru n'ihu m unyahu. Ana m ekwewa unu nile nkwa na o di ihe o bula m nwere ike imere onye o bula, aghaghi m ime ya site n'enyemaka Obasi bi n'elu. Ndewonu.

Oha:

Ndewoo.

Umunwany:

Hei, hei, he, he, he, hei, he!

Akubueze:

I meela nwa m! I meela. Okwu oma di otu a ekwesighi osisa. Onye na uche ya. Ma asi m ka m rio gi, nwa m maka ihe Amadi nwanna gi nwoke na nwunye ya kwuru n'ihu na nna anyi ha turu ilu si: Na ire oma ka ejula ji aga n'ogwu. Otu aka ahụ kwa, Okwu oma na-eme ka onuma laa azu. Gbaghara ha, nwa m, n'ihu na mgbaghara na-ebute mgbaghara. Ihe oma na-eso ibe ya. I nula nwa m? Eji m obi oma na ihu ocha na anya okenye gwa gi ihe ndi a. Ka o ha otu ahụ. Ibe anyi, o bukwa ya?

Ndi ozo:

O bu ya o, I kwuola ya.

Uwadiegwu.

Umunna m na nna m ukwu. Akubueze, anula m ihe i kwuru, O dighi obi ojoo ozo di m, o dighi ihu mgbaru ozo di m. Ejikwa m obi ocha na ihu ocha nara ihe nile unu kwuru. Ka Chukwu jizie aka ya mezuo ihe nile. Unu emeela. Ndewonu.

Amadi na

Ulumma:

Ndi umunna anyi unu emeela. Nwa anyi Uwadiegwu na oriaku ya unu emeela. Anyi anula olu unu nile.

Site taa gaba n'ihu, o ga-abuziri
anyi egwu nne na nwa, onye dara
ibe ya onye dara ibe ya. Unu anwula.

Oringaohuruoku: Ndi biara n'ebe a, ekelee m unu o.
Unu ahula otu uwa si wee tugharia.
Ihe e kwuru n'ojije ubi abughikwa
ihe e kwuru n'ojila ya. Babinton
Doglas Nwokoro Uwadiogwu bu
nwa ngwii mara ihe.

O puru eze, ma o tagbughi onye
zuru ya. Ha megburu ya ma o kpo-
batara ha n'obi utu; wuoro ha ulo,
nye ha nri na akwa, zuo umu ha.
Ya bu, nwoke na nwanyi no ebe a,
mgbe o bula i huru nwa ngwii, jisie
ike kpobata ya.

Kwuoro ya okwu oma, nye ya
mmiri, nye ya nri, lezie ya anya
n'ihu na o bu a zuputaghi nwa
ngwii nke oma n'uzo kwesiri ekwesie
mere e ji asi na nwa ngwii puo eze ya
atagbuo onye zuru ya.

Uwa koronu akuko Uwadiogwu
gaba:

Mmadu nile no n'egwuriogwu
zukoo:

Ha nile ekelee site n'ihulata ihu.

Mmadu nile wee kwebe ukwe a

na-akukwa egwu)
Nwa enwe nne, Une!
Nwa enwe nne, Une!
Nwa enwe nne, Une!
Ahushiela m anya, Une!
E jebe nku, Une!
A kpoputa nwa enwe nne, une!
E jebe mmiri, Une!
A kpoputa nwa enwe nne, Une!
E jebe oru, Une!
E duputa nwa enwe nne, Une!
E sibe nri, Une!
E dunye nwa enwe nne, Une!
E sighee nri, Une!
A chupu nwa enwe nne, Une!
Nwa enwe nne, Une, olololoo!
Ahushiela m anya!

Egwu wee kwusi
(Oku wee nyusia)
O gwu.